

Romano hangos

15re

ROMSKÝ HLAS – ČTRNÁCTIDENÍK ROMŮ V ČESKÉ REPUBLICE

ROČNÍK 16 • ČÍSLO 4 • VYŠLO 25. DUBNA 2014

úvodník

Vážení čtenáři!

V tomto čísle Romano hangos najdete nejvíce reakcí a odkazů na Mezinárodní den Romů. Nejčastější zmínky se týkají Brna, které skutečně každý den v týdnu prezentovalo nějakou akci pro veřejnost. Ostatních odkazů není příliš, což nemusí být znamením, že v jiných městech bylo mrtvo. Zřejmě je to jen důsledek toho, že naše zpravodajství není příliš úspěšné, protože je tísněno nedostatkem finančních prostředků a někam naše redakce nedosáhne.

V tomto čísle je také v komentáři Karla Holomka politický rozbor, všímající si šancí nového ministra pro lidská práva a legislativu a jejich naplňování za dané politické situace. Objevují se i jiné reakce na neúspěšně probíhající program emancipace Romů ve společnosti z pera jiných autorů.

Je tu i romský text, který byste se tentokrát mohli pokusit přeložit. V příštím čísle bude text přeložený do češtiny jeho autorem Janko Horváthem Döme. Nepochybujeme, že v této věci budete úspěšní.

Doporučujeme Vaši pozornosti projev prezidenta Evropských Romů a Travellerů Rudko Kawczynského na Evropském romském summitu počátkem dubna v Bruselu. Je zřejmé, že evropští Romové nejsou s činností Evropské komise spokojeni, jak by se mohlo na první pohled zdát.

„Agentura“ se brání kritice

K výhradám redakce Romano hangos k práci vládní Agentury pro sociální začleňování v komentáři Karla Holomka a článku Alice Herákové „Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti“ se kriticky vyjádřil její pracovník Mgr. Václav Zeman.

Tyto výhrady zveřejníme v příštím čísle Romano hangos.

Týden romské kultury v Brně se vydařil: slavili Romové i Neromové

Letos se v Brně slavil Mezinárodní den Romů celý týden. Jednotlivých akcí se od pondělka do pátku zúčastnily stovky lidí, Romů i Neromů. Oslavy pak vyvrcholily v sobotu společenským plesem na Myslivce.

„V letošním roce jsme poprvé vsadili na celotýdenní formát oslav, který má svou pestrou nabídkou upoutat pozornost široké veřejnosti i umožnit důstojné oslavy Romům samotným,“ uvedla Jana Vejplachová, zástupkyně Společenství Romů na Moravě.

Celý týden se přitom opravdu konal nejen se zájmem veřejnosti, ale také médií. Ty psaly o jednotlivých akcích v průběhu celého týdne. Fotoreportáž z oslav Týdne romské kultury naleznete na str. 5. (ali)

Vázání stužek na strom tolerance v pondělí 7. dubna a akce v parku Lužánky celý Týden romské kultury odstartovala. Foto: Lenka Grossmannová, Muzeum romské kultury

V pondělí začaly celotýdenní oslavy v parku Lužánky vázáním stužek na strom tolerance a kulturním programem nejen pro děti. Foto: Lenka Grossmannová, Muzeum romské kultury

z obsahu

Téma čísla:

Kampaň proti rasismu očima Alice Herákové

strana 1

Výhrady evropských Romů vůči organizaci romského summitu EU

strana 3

V „Kalendáři“ také o Míle Doležalové

strana 6

Kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti: „Vyhozených“ sedmatřicet milionů?

Vliv Agentury pro sociální začleňování se opět zvyšuje. Ukazuje na to také zakázka na kampaň proti rasismu a násilí z nenávisti, která se má spustit na podzim a na kterou Agentura dostala 37 milionů. Budou to vyhozené peníze? Existuje důvodná obava, že ano.

Kampaň budou financovat tzv. Norské fondy a částečně také státní rozpočet. Během 26 měsíců má být kampaň realizována na několika frontách. Tou hlavní bude mediální kampaň zaměřená na mladé lidi ve věku do 25 let.

Další linií pak bude práce s profesními skupinami, které projevy násilí z nenávisti a jejich prevenci v terénu řeší. „Jedná se zejména o učitele, policisty, vedení samospráv i o zástupce místních Romů,“

říká oficiální vyjádření Úřadu vlády. Další velkou součástí kampaně pak bude tzv. sdílení dobré praxe mezi obcemi. Celý projekt budou doplňovat výzkumy stěhování Romů a jejich zadluženosti. Tolik oficiální vyjádření. V čem je hlavní problém?

Kampaň fakticky nebude realizovat Agentura. Jednotlivé její části totiž budou dostávat ve veřejných zakázkách tzv. dodavatelé. Prakticky tedy bude organizovat mediální kampaň někdo jiný než workshopy s učiteli, někdo jiný bude připravovat policii a úplně jiné subjekty budou organizovat sdílení dobré praxe. To, čemu lidově říkáme „každý pes, jiná ves“, v praxi ukazuje, že projektu zcela chybí jednotná koncepce.

Dalším a naprosto zásadním problémem je neúčast Romů v celém

projektu. Byl vytvořen Agenturou a ta ho také bude spravovat, včetně nemalých finančních prostředků. Není to poprvé ani naposledy, co se ze strany Agentury projevuje již tolik kritizovaný paternalistický přístup – Romům se má pomáhat, ne s nimi spolupracovat.

Poslední z hlavních výtek proti kampani je pak její nadefinování. Celá kampaň je zaměřená na mladé lidi od 10–15 let, tedy děti. Namísto s dětmi však pracuje s učiteli, policisty a prostřednictvím mediální kampaně pak cílí na lidi do 25 let. Je otázkou, zda jsou děti opravdu těmi, na koho je třeba se zaměřit. Pokud se však již rozhodneme, že ano, měli bychom vytvořit takové nástroje, které jsou jim srozumitelné.

Není pochyb o tom, že s učiteli, úředníky a policisty je třeba pracovat.

Příklady diskriminační praxe z jejich strany jsou naprosto běžné. Jen stěží si však dokážu představit, jak budou toto nastavení měnit workshopy, o kterých zatím nikdo neví, kdo je bude realizovat a jak budou vypadat.

Na řešení tak zásadního problému, jakým je násilí z nenávisti (které se navíc v kampani, tak jak byla popsána, prakticky neobjevuje) jsme si mohli dát více práce. Nemluvě o tom, že 37 milionů je obrovská částka. Opět ze strany Agentury zcela postrádám veřejnou debatu, která by chyby, které jsou na první pohled zjevné, odstranila již v počátcích. Takto jde stát opět utratit bez rozmyslu další miliony, které Romům majorita při první příležitosti „otluče o hlavu“. Tak se dělá kampaň proti rasismu... Alica Heráková

zprávy

BRNO – Olašští Romové mají nového krále. Stal se jím dvaapadesátiletý podnikatel z Brna Robert Beneš. Má v úmyslu vytvořit novou romskou vládu. „Tím by mohla nastat změna k lepšímu,“ říká. V romských kruzích není o panu Benešovi příliš mnoho známo.

BRUSEL – V posledních dnech března proběhl již třetí evropský romský summit, na kterém vystoupil též předseda Evropské komise José Barroso. „Společnost je jen tak silná, nakolik je silný její nejslabší článek,“ řekl. Na zasedání byl přítomen též Kumar Vishwanathan ze sdružení Vzájemné soužití. Připustil, že v posledních čtyřech letech byla vykonána obrovská práce pro 12 milionů evropských Romů. Naopak Rudko Kawszynski, prezident Fora evropských Romů a Travelerů byl velmi kritický, když prohlásil, že účast Romů na summitu byla pouze dekorativní a posloužila spíše jako loutková show. V tomto čísle Romano hangos přinášíme překlad jeho projevu, proneseného v angličtině, na jiném místě.

STOCKHOLM (Švédsko) – V úterý 25. března personál luxusního hotelu Sheraton odmítl romské ženy v hotelu registrované vstup do jídelny, kde se podávaly snidaně a kde ostatní hosté jedli. Personál požádal Romku, aby se posadila do místnosti vedle recepce, kde jí podávali kávu. Žena se jmenovala Diana Nyman a byla v hotelu ubytována na pozvání švédské vlády při příležitosti vydání své knihy Bílý papír o diskriminaci. Nyman je předsedkyní Romské rady v Goteborgu, druhém největším městě po Stockholmu.

PRAHA – Čeněk Růžička z Výboru pro odškodnění romského holocaustu je nominován Senátem českého Parlamentu na státní cenu. Mezi 25 dalšími návrhy. Návrhy mohou být podávány do konce měsíce dubna. Na cenu je Čeněk Růžička nominován pro své úsilí o odškodnění romských obětí holocaustu.

LONDÝN – Mezinárodní organizace obhajující lidská práva Amnesty International kritizuje ČR, Řecko a Francii za to, že policie přistupuje k útokům na Romy se shovívavostí. V prohlášení k Mezinárodnímu dni Romů rovněž není spokojena s váhavým postojem Bruselu a členských států EU, které nejsou efektivně schopni čelit násilným útokům proti Romům.

PRAHA – Slovenský výtvarník Tomáš Rafa vytvořil návrh na Česko – romskou vlajku ve snaze podpořit vzájemné soužití Čechů a Romů. Nyní ho úřady pokutují za údajné zneužití národního symbolu a možná ho čeká v budoucnu i soud. Když odmyslíme nesmyslnost takového návrhu, stejně jako nesmyslnost pokuty za něj, pak nelze pochybovat o dobré vůli Tomáše Rafy. Za dobrotu na žebrotu, jak se říká.

BRNO – O minulém víkendu, od 11. dubna od pátku do neděle, proběhla v Brně mezinárodní konference nazvaná Dialog uprostřed Evropy, již po dvacáté třetí. Letošním tématem byli Lidé na okraji. V podstatě se dá říci Lidé postižení chudobou. Dosti často diskutovanou záležitostí bylo postavení Romů v jednotlivých evropských zemích. Účastníci v počtu kolem 300 byli nejvíce z Německa, Polska, Rakouska, Maďarska, Slovenska a pochopitelně i z České republiky. Součástí programu byla i návštěva Muzea romské kultury. Účastníci projevíli úžas i ocenění toho, co v Brně mohlo vzniknout navzdory často i na konferenci zaznívajícím obecné kritice nedostačujícího úsilí ČR o naplňování programu integrace Romů do společnosti. O průběhu konference se určitě zmíníme v příštím čísle Romano hangos.

Dětské okénko

Tato rubrika je, děti, opravdu jen pro Vás a může být i větší, než je nyní. Záleží na Vás, jaké příspěvky do ní pošlete a jak ji zaplníte – svými texty, kresbami, zprávami o tom, co se kde děje. Děti, budeme rádi, když nám budete posílat svoje příspěvky. O pomoc s jejich tvorbou můžete požádat i svoje učitele, rodiče, můžete tvořit společně s kamarády nebo sourozenci.

Svět očima dětí

Autor Radek Horváth popisuje, jak vznikla tato vítězná fotografie: Tahle fotka vznikla tak, že jsme dostali úkol fotit z pohledu. Tak jsem Gina vyfotil a takhle se mi to povedlo na poprvé.

Kopřivnice má svoji Miss Roma

Tanec, hudba, zpěv, slzy štěstí, krásné romské dívky a jejich fanoušci, to všechno skrze jednu kulturní akci Miss Roma 2014, která proběhla v sobotu 12. 4. 2014 v Katolickém domě v Kopřivnici. Tuto akci organizovalo nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Klub Kamarád Kopřivnice ve spolupráci s Domem dětí a mládeže Kopřivnice, čajovnou Mandala a ZŠ Štramberskou v Kopřivnici. Akci sponzorovalo květinářství Tománek – Kasárna Kopřivnice, Lukáš Sedláček, nahrávací studio, Katolická beseda v Kopřivnici, školní jídelna ZŠ 17. Listopadu v Kopřivnici a soukromí dárci.

V porotě zasedly tyto významné osobnosti: Mgr. Blanka Mikundová, Mgr. Vlasta Geryková, Mgr. Eva Müllerová, Pavla Fialová, Božena Kačová, Milan Barsony a Ing. Josef Jalůvka.

O slavnostní zahájení se postaral starosta města Kopřivnice Ing. Josef Jalůvka.

Moderátory soutěže byli Michal Oračko a Veronika Horvátová, kteří potom sami také zazpívali společnou píseň O Khamoro svicinel (Slunce svítí).

Soutěžící dívky přijely z různých měst: Nového Jičína, Vítkova, Frýdku-Místku a Opavy. Byly rozděleny do tří kategorií podle věku: 1. kategorie byla ve věku od 6–9 let, 2. kategorie dívky ve věku od 10–12 let, 3. kategorie od 13–18 let. Dostala jsem se taky do zákulisí a zeptala se dívek, jaké pocity mají. Odpovídaly většinou stejně: „Cítím se skvěle, ale mám trému.“ Soutěžící Marta Balažová měla jiný názor. Přijela proto, aby získala zkušenost kvůli další práci v tomto oboru. Byla si jistá, že dobře zpívá. A taky to porotě předvedla.

Druhým blokem byla pro dívky soutěž ve zručnosti: 1. kategorie dívek měla pověsit co nejvíce prádla,

Foto: Veronika Kačová

2. kategorie prostřít stůl a 3. kategorie přišít knoflík pro štěstí.

Během programu se vystřídal několik tanečních a pěveckých vystoupení, a sice tanečnicka Leona Bikára, zpěváka Mirka Vlačuhy a tanečnice z dětského domova z Frýdku-Místku.

Ve volné disciplíně dívky předvedly moderní i romské tance, nechyběl ani zpěv.

Vítězové: Miss Sympatie 2014 za pomoci hlasování diváků se stala dívka s číslem 4. Maria Lajla Giňová, která soutěžila v první kategorii, s latinským tancem.

Vyhlášení výsledků

V 1. kategorii Miss Roma 2014 získaly vítězství tyto slečny:

2. vicemiss: Kristina Kačová, která zazpívala romskou píseň Loří růža (Nový Jičín)

1. vicemiss: Marie Lajla Váňová, předvedla latinský tanec (Opava)

Vítěznou Miss Roma 1. kategorie se stala Jenifer Darnadyová z Kopřivnice, která zatančila romský tanec.

V 2. kategorii vyhrály:

2. vicemiss: Natália Šimičková s hip hop tancem (Kopřivnice)

1. vicemiss : Lucie Petrová s moderním tancem (Kopřivnice)

Miss Roma 2. kategorie: Anna Tancošová – romský zpěv (Kopřivnice)

V 3. kategorii získaly ocenění:

2. vicemiss: Marta Balážová se zpěvem (Frýdek Místek)

1. vicemiss: Renáta Kováčová, zazpívala romsky (Kopřivnice)

Miss Roma 3. kategorie: Marie Kačová s hip hop tancem (Nový Jičín)

Po vyhlášení výsledků hrála až do 22 hodin k tanci romská kapela Gipsy Lion z Vítkova.

Veronika Kačová

O Romy nejde!

Jaro je tady! Jedním z neklamných znamení toho faktu je, že začíná sezona protiromských pochodů, jak slyšíme z Duchcova, Varnsdorfu, Českých Budějovic nebo Brna. To jsou namátkou jména měst, kde se tyhle nechutné hrátky znovu objevují a to celkem vzato po velmi mírné zimě. Kdyby skutečně o něco šlo, dělo by se to i v tak příznivých podmínkách prošlé zimy. Ukrajinci, kde o něco šlo, si zimy užili požeňnaně, na rozdíl od našich rozváděných účastníků pochodů.

Dovoluťte několik slov k tomu od člověka, který je do těchto událostí vtahován a nevtažen.

Dosti často dostávám reakce na moje názory asi tohoto druhu: „Kdybyste byl co k čemu, tak uděláte pořádek mezi těmi svými darebáky, co terorizují ulici!“

Na to odpovídám už dosti dlouho a pořád stejně: „Nejsou to moji darebáci a já se od nich důrazně distancuji. K nastolování pořádku a zákona tu máme policii a platíme si ji!“ A našťavaně dodám: „Až i Vy, Češi – pán Bůh mi odpusť, že používám toto oslovení, protože jsem Čech zrovna jako Rom – si budete mezi sebou dělat pořádek, pak i já tento příkaz vezmu na sebe i mezi Romy.“

Takový pohled na řešení násilných problémů je ovšem pěkná bl-

bost a svědčí o obecném nepochopení a neschopnosti racionálního pohledu na řešení takových otázek mezi účastníky těchto pochodů.

Konec konců, pořádání pochodů z kterékoliv strany, je jen ukázkou toho nepochopení a neschopnosti rozumně uvažovat. Nemíním tím nikterak zpochybňovat účelnost jakýchkoliv občanských protestů, které mají na něco upozornit a přinutit zodpovědné k řešení. Protest proti nějaké skupině zavání vždy nepřipustnou generalizací, protože v té skupině nejsou všichni darebáci, tak jak nejsou ani mezi Romy.

Řešením je prevence – a v čem spočívá je známo a jsou o tom celé analýzy, které má vláda na svých stolech a stejně tak i mnohé samosprávy měst. Všelijaké manuály, které nabádají k tomu, jak zabránit pochodu neonacistů nebo jak mají města odmítat pochody, zábory míst na dlouhou dobu, aby tam nic nemohlo probíhat a podobně, jsou jen jasným dokladem toho, že tuto preventivní činnost nejsme schopni realizovat.

Dobrym příkladem může být iniciativa „Brno blokuje“, která se postaví proti pochodu neonacistů, ale společně se všemi, včetně Romů. Není nutno přepisovat ani shromažďovací zákon, jak ukazuje příklad

Českých Budějovic, kde se „stopka“ takového pochodu ze strany radnice stala skutkem a může být příkladem ostatním. Radnice rady nepotřebují ani manuály, mají-li schopné konšely, podporované rozumnými občany. Svoboda oznamovatele pochodu nebo jakékoliv akce není bez hranic a nelze uvádět důvod, který má zcela evidentně zakrýt pravý účel.

Ze všech těchto znovu a znovu se opakujících událostí, které nikam nevedou, je možno učinit tyto závěry:

– Samosprávy měst, zejména jejich zastupitelstva, by už konečně mohla prozírat a začít nastolovat všechna ta známá doporučení v oblasti sociální, bytové a vzdělanostní a začít odstraňovat ony „vředy“ vyloučených lokalit, které se jim podařilo vyrobit za hojné podpory politických populistů a rábdy podnikatelů nejhoršího druhu.

– Vláda by tento způsob chování radnic měla podporovat a vytvářet dobré podmínky včetně legislativních.

– Policie by se mohla víc soustředit na preventivní činnost v problémových lokalitách, které bychom teprve pak mohli oprávněně nazývat prevencí kriminality.

Karel Holomek

Anketní otázka

Zažili jste ve Vaší obci nebo v médiích místních či regionálních nějakou reflexi (reakci) na Den Romů? (8. 4.) Proběhla u Vás nějaká akce k oslavě tohoto dne a účastnili se i jiní občané než Romové a oficiální hosté z úřadů?

Jan Horváth

romský básník, Janov

U nás v Charitě jsme oslavili náš velký svátek hudbou a tancem. Je moc dobré, že víc a víc Romů si tento den uvědomuje jako příležitost připomenout světu, že jsme tady a chceme žít s ostatními v míru a lásce. Sblíží nás naše krásná kultura a romství, naše písně a jazyk. Máme být na co hrdí.

Josef Cisár

pracovník Charity, Janov

Je to moc dobře, že i my Romové slavíme svůj den. Jen tak můžeme světu ukázat své bohatství – naši kulturu a tradice. Bacht sast'ipen savore Romenge.

Jiřina Šiklová

socioložka, Praha

Ne, nezažila. Byla ten den premiéra filmu Všechny moje děti, o romských osadách na Slovensku. Bohužel to nikdo nezahájil výkladem, jak tento film vznikl.

Veronika Kačová

vedoucí Cikne Čhave, Nový Jičín

Ano, proběhla u nás v Novém Jičíně oslava MDR, kde jsem se ujala jejího pořádání. Překvapila mě vysoká návštěvnost všech lidí a jejich zájem o nás. Mezi nimi byl i ředitel kulturního střediska i pár lidí z jiných měst.

Miroslav Šarközi

pracovník v sociálních službách, Litvínov

V tento den se v našem klubu Domino sešlo na desítky lidí, převážně mladých Romů. Přišla mezi nás i místostarostka zdejšího úřadu. Uvařili jsme tradiční romské jídlo – halušky, zazpívali a zatancovali, a bylo nám všem dobře. Ale spíš na chvíli jsme zapomněli na naše starosti a trápení. Opre Roma!

Výhrady evropských Romů vůči organizaci romského summitu

V minulém čísle Romano hangos jsme Vám slíbili, že přineseme text projevu prezidenta Fóra evropských Romů a Travellerů na 3. romském summitu EU Rudko Kawczynského. Nyní tak činíme s poznámkou, že Evropská romská reprezentace není spokojena s přístupem čelních představitelů EU v záležitostech evropských Romů, a že to dává rozhodně a jasně najevo.

Projev Rudko Kawczynského, prezidenta Fóra Evropských Romů a Travellerů na 3. Evropském summitu dne 4. dubna 2014. (Poznámka: summit – vrcholné shromáždění představitelů.)

Vážení pánové Barroso, Redingu a Schulzi!

Evropská komise (dále jen EK) oslavuje s velkou pompou zasedání Evropského romského summitu (dále jen ERS) dne 4. dubna v Bruselu. Toto jednodenní zasedání pozostávalo ze série projevů neromských osobností, vyvolávajících řadu dohadů o účelu tohoto faktu, jejich množství a účasti.

Je pro nás těžké pochopit, co je účelem tohoto summitu a jakých hodnot má být dosaženo.

Témata panelů – vytváření politik pro všechny Romy na lokální úrovni, snaha Evropské unie (dále jen EU) o dosažení lokální a regionální podpory romské integrace, přítomnost romské integrace při rozšiřování zemí – jsou záležitostmi, které by měly být diskutovány na národních a mezinárodních fórech a stát se subjektem mnoha doporučení a rozhodnutí EK a dalších mezinárodních těles.

Řada projevů ministrů nebo náměstků ministra zde pronesených nejsou pravděpodobně schopny vytvářet závazky, které tak těžce postrádáme.

Je k pláči říci, že po létech kázání o tom, jaká práce by měla být s Romy a ne pro Romy vykonána, jsme svědky agendy, v níž se stěží nějaký Rom objeví na seznamu mezi více než 30 mluvčími. A co víc, Fórum evropských Romů a Travellerů (dále jen FERT), nejsilnější evropskou romskou reprezentací, jejíž vytvoření bylo podpořeno Radou Evropy (dále jen RE), EK a OSCE, je úplně opomíjena a marginalizována při každé příležitosti. A ještě více, cítíme, jak je skupině neromských účastníků dáván obdiv pro jejich know-how a rady, když mnozí z nich se nikdy nesetkali s Romy nebo nenavštívili romské sídliště.

Četná úsilí EK skončila s minimálním nebo žádným výsledkem. Tento stav pokračuje tak dlouho, jak dlouho není romská komunita a její reprezentanti vtahováni do vytváření procesu konzultací v programech a iniciativách. Je třeba mluvit o urážce EK, která pojala ne-

japnou myšlenku pozvat jako mluvčího při zahájení summitu nikoho menšího než pana Traiana Basescu, rumunského prezidenta, který byl v nedávném čase veřejně odsouzen Rumunskou národní radou pro boj s diskriminací pro jeho diskriminační postoje vůči romské komunitě.

A co horšího, zástupci měst, která systematicky vystěhovávají Romy z jejich území, získávají zde půdu ve shora zmíněných panelech.

Za těchto okolností cítíme, že naše účast na tomto summitu je pouze dekorativní. To je něco, co nemůžeme přijmout v žádném případě. Romská touha po ryzi a pozitivní účasti nemůže být představována jako loutky v nějaké show.

Rádi bychom byli konstruktivní. Z toho důvodu bychom přivítali s Vámi schůzku a prodiskutovali praktické a udržitelné strategie pro lepší budoucnost 12 milionů evropských Romů.

Rudko Kawczynski,
prezident FERT

Zdroj: Romea, z anglického textu Gwendolin Albert přeložil Karel Holomek

Foto: <http://www.romea.cz/en/news/ertf-european-commission>

Neziskovka roku

K článku Ivony Parčiové: Mládež a její pohled na menšiny

zdroj: IQRS

komentář

Dienstbier svolal romskou reprezentaci.

KAREL HOLOMEK

Ve čtvrtek 3. dubna svolal ministr pro lidská práva a legislativu Jiří Dienstbier do Hrzánského paláce v Praze romskou reprezentaci. Sešlo se tam dobře na 80 Romů, více mužů než žen. Už podle oblečení a později i podle vyjadřování bylo vidět, že jde o příslušníky střední třídy i podle kritérií většinové společnosti. Škoda, že právě tahle okolnost nemohla vejít v povědomí širší veřejnosti. To bych pokládal za největší efekt tohoto shromáždění.

Ministr v úvodním slovu vyjádřil dobrou vůli svoji i vlády k programu nastavování rovných příležitostí i důstojného života, v tomto případě zaměřených do romské komunity. Připustil, že situace v této komunitě je dlouhodobě neradostná a že očekává podporu právě od zde shromážděných zástupců této komunity.

Projev však i náznak reálného pohledu a limitů jeho možností, které jsou dány i faktem určitého napětí, které panuje mezi Radou vlády pro záležitosti Romů a jinými státními a samosprávnými institucemi, které agendu „soužití“ mají v popisu své práce. Tento bezpochyby správný a ze strany ministra sympatický úsudek byl v následující diskusi dále prohlouben a potvrzen.

Zřetelně vyjádřené napětí mezi Romy a vládním úřadem se objevilo i v kritice Sekce pro lidská práva při Úřadu vlády a v ní strukturované Agentury pro sociální začleňování, zejména v tom, že v těchto řadách se neobjevuje žádný Rom a pokud tam kdy byl, tyto řady opustil na protest pro nespokojenost ze způsobu práce a nedostatečného prosazování agendy lidských práv do vlády i samospráv.

Považuje-li ministr participaci Romů za nezbytnou, bude zajímavé sledovat v dalším dění, zda dojde k nějakým personálním změnám i na těchto pracovištích. Příslib byl dán v hojně možnosti účasti Romů v nejrůznějších komisích, ale to je něco zcela jiného, podstata kritiky.

tímto způsobem není dotčena.

Zazněla však i kritika do vlastních řad. Za jedno z největších neštěstí je považován hluboký úpadek dosti velké části romské komunity do pasivity. Je těžké stanovit příčiny tohoto propadu. Můžeme jen říci, že tou příčinou ze strany Romů je dlouhodobě negativní postoj společnosti vůči Romům, důsledkem něhož je ponejvíce vysoká nezaměstnanost mezi Romy a další přímé a častěji nepřímé nerovnosti, například ve vzdělávání romských dětí na české škole a segregace, která se dále posiluje v celé společnosti. Není pochyb o tom, že zásadní vinu nese stát, který nedokázal za dlouhá léta nastavit podmínky, které by postupně umožňovaly tento stav překonávat. Ale především umožnily Romům se do tohoto stavu pohodlně dostat a setrvávat v něm.

Účastníci tohoto shromáždění, jsouce si vědomi tohoto handicapu, pokládají za svůj úkol působit na nepříznivé stereotypy v myšlení části romské populace a pokoušet se vrátit je znovu do společenské, pracovní i politické aktivity k obrazu angažovaného občana.

Závěrem byla představena Strategie integrace Romů do roku 2020, která má jít do vlády během příštích několika měsíců. V podstatě jde o aktualizovaný program téhož vládního programu, který je na stolech ministrů již od roku 2000. Za výraznou změnu v tomto programu je považováno postavení Agentury pro sociální začleňování, jako nosného pilíře reálného naplnění tohoto programu. Jen málokomu se bude chtít věřit, že by tohle mohla být ona potřebná injekce, která by vše změnila po všem tom, co jsme až dosud zaznamenaly a to i v činnosti Agentury.

Spoléhat na ni by bylo ošidné a není to žádné novum ve Strategii integrace, za které je toto postavení vydáváno.

To jsou ty věci, které se očekávají od nového ministra pro lidská práva. Bude mít dost síly, odvahy a možností je uskutečnit?

Oslava mezinárodního dne Romů na Střední odborné škole Morava v Brně dne 9. 4.

Foto: Dana Teinitzer Šarközi

Mládež a její pohled na menšiny

Jaká je mládež a co si myslí o národnostních menšinách, zejména Romech, žijících v České republice? Jen málokdy je to příjemné poslouchání, ale i přesto, že je hodně negativního v těchto názorech, dotýká se mě to osobně, nevzdávám se a jdu těmto názorům naproti.

Již několik let diskutuji s mladými lidmi na téma různorodosti, prvního dojmu a soužití národností v ČR. Obecně je to popisováno jako multikulturní lekce, ale abych řekla pravdu, spíše mi jde o výměnu názorů, vzájemnou diskuzi a argumentaci, než o realizaci pouze informačních lekcí na téma multikulturní společnosti.

Hodně vycházím z vlastních zkušeností, takže bez rozpaků dokážu

reagovat na opakující se názory, že by se Romové měli vystěhovat někam na ostrov a další, již známé předsudečné názory na Romy. Přesto mě ale dokážou někteří jedinci, většinou studenti středních škol, překvapit myšlenkou, například vystřílení všech bezdomovců a Cigánů. Jsou to názory mladých, celkem sebevědomých lidí, kteří mají vlastní negativní zážitky s pár jedinci, ale nikdy je nezajímalo nic víc, neptali se proč?

Přes prvotní údiv z takovýchto radikálních názorů, ale záhy poznávám, že zdravá rozvázná argumentace tyto osoby přesvědčí k odložení zbraně a to právě proto, že jsou to názory, které nemají hlubší opodstatnění. Mladí lidé potřebují slyšet příběhy, potřebují logické vysvětlení, musí znát důvody a zvážení možných řešení.

Nebojím se prezentovat příběh svůj, prezentuji také příběhy, které každodenně řeší kolegové v IQ Roma servisu, reagují na názory, že Romové nepracují ani nechťejí pracovat, že nemají zájem chodit do školy a vůbec nic nechťejí dělat. Tito mladí potřebují slyšet, že nejsem jen výjimka, která pracuje, potřebují slyšet, že třeba Centrum poradenství a zaměstnanosti IQ Roma servisu v loňském roce hle-

dalo práci 364 Romům, že se v IQ Roma servisu doučovalo kolem 150 mladých Romů, že 51 nastoupilo na nesegregované základní školy a 25 na střední školy. A že to jsou čísla pouze jedné organizace. Jaké pak

to číslo musí být v rámci celé České republiky?

„Čechy Čechům. Ať táhnou všichni cizinci a Cigáni. Jen Češi tu budou,“ zazní z první lavice. Další názor, který nepřipouští v České re-

budova IQ Roma servis

Foto: Parčiová Ivona

publice vzájemné soužití jiných národností. Odpovídám, že Česká republika má několik významných osobností, krásný jazyk i významné památky, proto je dobré uchovat Českou republiku s kulturními atributy, které k ní patří, ale současně se ptám studentů, kteří právě zastávají tento názor, kolik z nich ovládá bezchybně českou gramatiku, kolik z nich zná významné historické památky či osobnosti? Zjišťuji, že velmi málo. Jak si tedy mohou uvědomovat, že v České republice pracuje mnoho lidí různých národností na významných pozicích, ať už ve výzkumu, medicíně i nižších kvalifikovaných pozicích a že mimo jiné toto má pozitivní vliv na rozvoj České republiky.

Ze zkušeností vím, že takové přednášky by měly být na školách pravidelné, musí být ovšem nenásilné, prostřednictvím interaktivních her a s otevřenou diskuzí. Ovšem musím říct, že se nikdy nedá pořádně na takovou přednášku připravit, protože je pokaždé jiná, je závislá na lidech, jak na přednášejícím, tak samotných účastnících.

Není to jednoduché, ale vím, že to má svůj smysl a jsem ráda, že mi IQ Roma servis tu příležitost zkusit něco zlepšit dává.

Ivona Parčiová

Zkušenosti z pracovní stáže

Ráda bych se s vámi podělila o jeden moc krásný zážitek, kterým byla možnost jet na odbornou stáž do hospicu svatého Neumanna v Prachaticích.

Byl jeden školní den a učitelky zrovna řešily, koho pošlou na stáž do hospicu. A tak se tedy zeptaly všech holek z mé třídy, kdo by měl zájem jet. Samozřejmě zvedly ruku všichni kromě mě. A v tu chvíli se na mě kamarádka tak divně podívala a řekla mi: „Luci, zvedni tu ruku, ne? Však jsi tam chtěla tak moc jet, tak dělej!“ Já jsem jí řekla, že už nechci jet. Ano, chtěla jsem se přihlásit, ale něco mi říkalo: kaš-

li na to i zvedni tu ruku. Nakonec jsem se taky přihlásila. A víte, co se stalo? Byla jsem se svojí nejlepší kamarádkou Kristýnou vybrána. S kamarádkou jsme si samozřejmě ještě plácly.

V neděli ráno kolem šesté hodiny jsme vyjízďely. Jely jsme vlakem. Cesta trvala celkem deset hodin, ale na ty zážitky, co jsme s kamarádkami prožily, nikdy nezapomenou. Jela s námi ještě jedna kamarádka z lycea, Míša. Když jsme kolem sedmé hodiny večer dorazily do hospicu, tak nás velice mile přivítala jedna mladá sestřička, která nás také ubytovala na „stá-

žovně“. Poděkovaly jsme jí, vybalily si a šly rovnou spát. Byly jsme velice unavené a ty neviditelné dekubity, byli po celém těle. (smích),

Hned ráno za námi přišla paní, která nás měla na starosti. Ukázala nám celý hospic, seznámila nás s řádem hospicu, řekla nám, jakou budeme mít pracovní dobu atd. Bylo toho strašně moc, abychom si všechno zapamatovaly, tak jsme se průběžně ptaly, čemu jsme nerozuměly.

Poté, co jsme byly se vším seznámeny, tak jsme se mohly pustit do práce. V hospicu byla celkem tři patra. Na každém patře byla jedna zdravotní sestřička, jedna paní doktorka nebo pan doktor a dvě ošetrovatelky, nebo také ošetřovatelé, kteří byli moc hodní. Každá ošetrovatelka si vzala jednu z nás a ukazovala nám, co máme dělat. Jelikož jsme za sebou už měly velkou praxi, tak jsem nebyla překvapená. Začaly jsme snídání, kde jsme klientům chystaly kašovitou nebo normální stravu, poté následovala hygiena a úprava lůžka. Když jsme to měly hotové, tak jsme šly chystat infúze, aplikovat injekce, opiatové náplasti, převazovat dekubity, u kterých bych se chtěla zastavit. Dekubity neboli proleženiny z dlouhodobého upoutání na lůžko. Nejčastěji vznikají z toho, když pacientům vůbec neměníte polohy, neupravujete pod ním lůžko, tím pádem vzniká třením a tlakem proleženina, která může způsobit zanesením infekce i smrt. Převazy dekubitů jsem se naučila velice dobře, přestože na praxi nás k této činnosti moc nepouštěli, ani si nepamatují, že by se v nemocnici moc vyskytovaly. Pod zdravotnickým dohledem jsem sama převazovala hluboké dekubity čtvrtého stupně.

Když jsme měly hotové odborné činnosti, tak jsme chodily s klienty hospicu do krásného parku, který tu

Při stáži v hospicu

foto: Veronika Kačová

mají. Věnovaly jsme jim každou svoji chvíli. Některým jsme četly z časopisů, povídaly si s nimi, aktivizovaly jsme je a některým plnily i jejich momentální prosby a přání. Jedno odpoledne jsem jim i zatančila romský čardáš. Byl krásný den, sluníčko svítilo a tak jsme se rozhodly, že vezmeme všechny klienty ven na terasu. Všem se to moc líbilo a udělalo mi radost, že jsem jim na tvářích viděla hezký úsměv.

Byly jsme tam celkem deset dnů a víkend jsme měly volný, tak jsme se šly podívat na rozhlednu. Musím říci, že dlouhá, trnitá cesta lesem stála za to.

Závěrem bych chtěla říct, že hospic a nemocnice je něco úplně jiného. V první řadě bych se chtěla zmínit o personálu v hospicu, který byl neuvěřitelně laskavý, choval se ke

svým klientům s velkou úctou a nesmírnou láskou. Docela jsem se divila, protože jsem zvyklá z nemocnice, kam chodím na praxi, že zdravotní sestry nevěnují pacientům plnou pozornost. V hospicu funguje i pan farář, který si vždycky obchází jednotlivé pacienty a modlí se za ně.

Také jeptišky byly velice laskavé. Tak velkou lásku k lidem jsem snad ještě v životě u nikoho neviděla a musím říct, že takové chování ve mně zanechalo hlubokou stopu.

Tato stáž mi dala mnoho zkušeností do budoucna a jsem velice ráda, že jsem měla tu šanci získat. Děkuji všem svým profesorkám a všem lidem z hospicu, že mi dali tolik síly, lásky a především odborných zkušeností. Jsem jim za to velice vděčná. **Veronika Kačová**

Kačová tančí pro potěšení pacientů

foto: Veronika Kačová

Výstava Cvikánský mýtus

Na Mezinárodní den Romů, v úterý 8.4.2014 zahajovalo Muzeum romské kultury novou výstavu historických fotografií a pohlednic, „Cikánský mýtus“.

Foto: munimedia.cz, Lucie Obrtelová

Na vernisáž přišla také Veřejná ochránkyně práv, Mgr. Anna Šabatová, která poskytla záštitu oslavám celého Týdne romské kultury.

Foto: Lenka Grossmannová, MRK

Vakeras romanes

Amari romaňi čhib nekguleder, vakerenas amare phure Roma. Sar hin adadžives la romaňa čhibaha? Pro internetos džal duma, či andre školi šaj sikhľon amare čhave romanes.

So man choľarel, arakhen pes ajse Roma, so na kamen aňi te šunel pal oda. Buť romane daja the dada phenen: „Čechika musaj te sikhľol, avka nič na džanena amare čhave.“ Oda čačipen, kajča amari romaňi čhib na kempel te bararel? Amari romaňi čhib na kempel te sikhľol amare čhavege?

Paš o komunisti našti vakerahas romanes. Na sas školi perdal amare čhave, ňisavo romipen.

Adadžives amari Ustava phenel, hoj šaj bararas amaro romipen. Sar? Hoj bisteraha romaňi duma, romaňi čhib?

Sar somas čhavoro, jekh phuro rom, sar džavas paš leste, phenelas: „Sar mange pašikereha? Phen lačo džives.“ Jov man sikhadžas, hoj romaňi čhib hin ajsi zoral'i sar gadžikaňi.

Amare phure dada the daja maškar peste denas duma romanes. Čechika sikhľile korkore, sar lenge kampelas.

Khere vakerahas romanes, geľam andre škola, odoj čechika. Romanes te vakerel na bisterďam. O Roma adadžives na kamen le čha-

venca te del duma romanes. Ladžan pes vaš peskero romano kokal. E asimilacija lenca kerďa avka zoral'es, hoj nane gadže aňi Roma.

Oda bari bibacht. O gadže amen na kamen paš peste, but Romen nane buťi, nane khera, kaj te bešen. Keren pes demonstracii proci amende. Sar ole pharipnaha avri?

Avka, hoj na bisteraha pre amare phure daja the dada, chudaha paš peste, avaha pre peste lače sar maro. Bararaha amaro romipen the amari romaňi čhib.

Daha duma, vakeraha romanes. Oda amaro barvaľipen, oda amaro drom kijo feder dživipen, Romale.

Jan Horváth

Mluvíme romsky

Naše romská řeč je nejsladší, říkávali naši předkové, staří Romové.

Jak je to dnes s romským jazykem? Na internetu nyní běží diskuze o tom, zda zavést na školách romštinu. Ukázalo se, že je dost lidí, mezi nimi bohužel mnoho z nás,

kterí toto odmítají. Mě to velmi rozčiluje.

Rodiče argumentují tak, že je nutné se naučit nejdřív česky a romštinu zavrhnout a odmítají.

Je to dobře? Není nutné náš jazyk rozvíjet a uchovat? Za totality komunisté náš romipen a jazyk neuznávali. Dnes nám Ústava zaručuje právo rozvíjet naše romství a kulturu. Budeme to dělat tak, že zapomeneme naše kořeny, náš původ a za každou cenu se staneme gadži?

Vzpomínám si ze svého dětství, když jsem šel okolo staršího Roma, vždy mě zastavil a připomínal mi, že ho mám pozdravit po našem: Lačo džives. To mně utkvělo v mé paměti a tento starý, moudrý Rom mi ukázal cestu, že romština je rovnocenným jazykem češtiny.

Naši staří Romové mezi sebou hovořili romsky. Majoritní jazyk se později naučili, jak jim to vyhovovalo. I my doma jsme mluvili romsky a ve škole česky.

Dnes mnozí z nás nechtějí mluvit romskou řečí, stydí se za své romství. Asimilace v minulosti sklízí své trpké ovoce. To je veliké neštěstí pro celý národ.

Majorita nás nechce mezi sebe, neuznává naše romství, pořádá protiromské demonstrace.

Jak z toho všeho zlého ven?

Tím, že budeme držet pospolu, budeme k sobě dobří jako chleba. Budeme rozvíjet naše romství a náš jazyk. Budeme mluvit romsky – toto je naše bohatství, cesta k lepšímu životu, Romové. Už zbývá jen jediné: abychom byli společností dobře přijímání.

Jan Horváth

ROMIPEN

Amare phure Roma džanenas mištes, s'oda romipen.

Jekh avres denas paťiv, choc pre peste rušenas – sar phenenas – romaňi choľi sar balvaj – sar sig avel, sig džal.

O terne našti vakerenas chandžales, kaj sas o phure, odoj našti džanas o terne. Te džanas, ta ľikerenas o muj the šunenar, so o phure vakerenas. Sikhľonas lendar e goďi. Sar majinen te dživel pre ada svetos.

Le Romen šoha na sas loko dživipen, cerpinenas buter bokh sar čaľipen.

„Marčo, so taves adadžives? Ta haluški ciraleha, me arminaha,“ phenelas e Margita. Jekh avreske bičhavenas o chaben, te probinenas, so tade. Sar miro dad kerelas buťi,

sako džives mri daj leske hordinelas chaben andre fabrika. Deš orendar imar anelas masoro vaj haluški-ci andre pirori. Sako džives, me sar somas bareder, me leske hordinavas.

Kurkeste o romňija bičhavernas jekh avrake peskero chaben pro dilos. Oda sas romipen.

Jekh avres o Roma bečefinenas, ko sas igen čoro, denas te chal.

Avelas o Rom ke aver, naphučelas – sal bokhalo? Denas pro skamind, so sas.

Oda romipen. „Ma phuč, či kamel te chal, de pro skamind,“ phenelas miri sasuj.

Te sas Karačoňa vaj aver inepa, lelas o Rom koter mas u delas savoren paš o skamind andro muj. Oda sas bari paťiv.

Soske adadžives but nipi bisteren kada romipen? Vakeren gadžikanas, ašaren pes, so hin len a avrendar keren čušađi. O svetos the dživipen nane lačo, ča love, love, love.

Mištes, sako kamel love, te el barvalo, kajča na kempel te našavel peskero romipen. Oda amaro somnakaj, oda amaro barvaľipen – te del paťiv jekh avreske.

Bij e paťiv pes na del mištes te dživel, bij o romipen nane dživipen. So phenen, Romale?

Jan Horváth

Toto je zkouška pro Vás, milí čtenáři. Pokuste se jen pro sebe o vlastní překlad. V příštím čísle RH Vám Janko Horváth ukáže ve svém podání, jak jste dobří.

Džanes romanes?

Dnes si připomeneme zdvořilostní fráze – prosím, děkuji

mangav tut
mangav tut šukares
čarav tiro jiloro
bachtalos džives tuke mangav
bacht
sastipen
zor
dživipen
paľikerav
šukares paľikerav
lačo džives
lačo dilos
lači rat
lačo chaben
tu sal lačo manuš
lači famel'ija
lačo rom
lači romňi
lače čhave
avribaripen
Mi del tumenge o somnakuno Del lačo džives

prosím tě
prosím tě pěkně
líbám tvé srdíčko
šťastný den ti přeju
štěstí
zdraví
síla
život
děkuji
pěkně děkuji
dobrý den
dobré poledne
dobrý večer, dobrou noc
dobrou chuť
ty jsi dobrý člověk
dobrá rodina
dobrý muž
dobrá žena
dobré děti
výchova

Dej vám Pán Bůh dobrý den

Vzhůru Romové

dobré slovo

dobrým slovem dojdeš dál

dobré slovo jako chleba

úcta

dáš-li úctu, úcty se ti dostane

Sar des paťiv tire dadeske, dake, avka the tire čhave tuke jekhvar dena pale. Jak ty si vážíš svých rodičů, tak i tvoje děti ti to jednou vrátí.

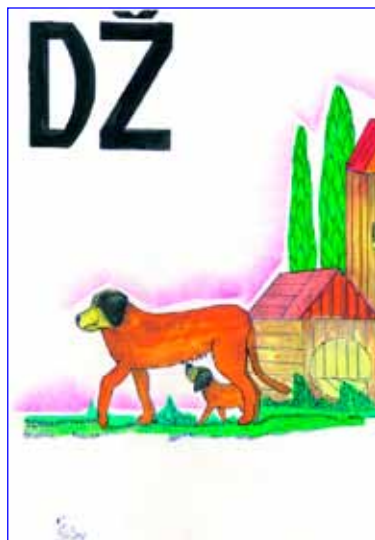
DZ – o dzara/chlupy, srst

E – o eroplanos/letadlo

F – o fizol'is, e fazuľa, o fazolis/fazole

DŽ – o džukel, e džukľi, o džukloro/pes, fenka, štěňátko

Písmena romské abecedy pro hádankovou karetní hru namaloval v roce 1994 Ján Oláh-Širo, Detva (Slovensko), ze sbírky Muzea romské kultury.

FOTOSOUTĚŽ

K výzvě k fotosoutěži nám zaslal dva snímky s prezentací Romano hangos Lucrecius Chang z Karviné. Posílejte svá foto dále, soutěž pokračuje.

Listování v kalendáriu z dějin Romů – 8. díl

(Romové Čech, Moravy a Slezska v časech a nečasech dávných i nedávných)

b) V koloběhu měsíců

1944, 1. 2.

Na útěku z trestného oddílu v koncentračním táboře v Auschwitz byli zastřeleni František a Jan Danielovi, zatímco třetí uprchlík Jaroslav Herák, jehož chytili živého, byl za navádění k tomuto společnému útěku oběšen.

1952, 2. 2.

Anna z Rožmberka, matka posledních rožmberských vládařů Viléma a Petra Voka, nařídila bez meškání vyhnat ty Romy, kteří přišli z Rakouska a roztrousili se v okolí Plzně. Krátce potom pronikla na půdu rožmberského dominia jiná romská skupina a ta se tam díky podpoře venkovanů pohybovala do chvíle, než byla odtud rovněž silou donucena k odchodu.

1902, 3. 2.

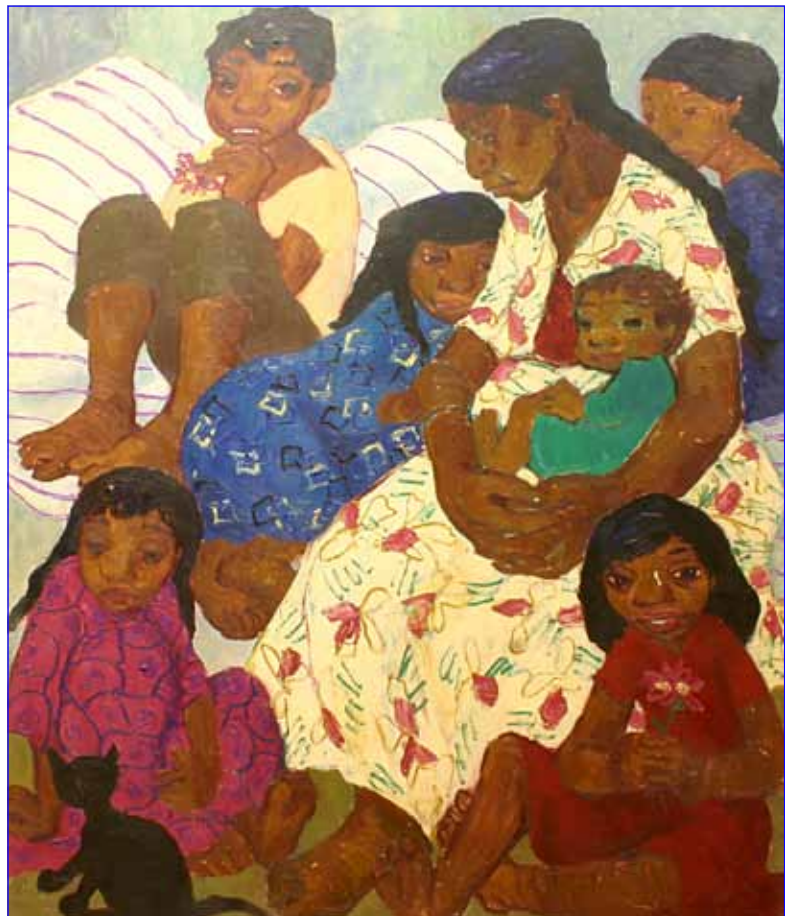
Ve Vyškově se narodil violoncellista František Tannenberger. Po studiích na brněnské a bratislavské konzervatoři se stal koncertním mistrem v orchestru Národního divadla v Bratislavě a členem Slovenského kvarteta. Pedagogicky působil na bratislavské konzervatoři a rovněž na Kanárských ostrovech a v Bagdádu.

1920, 3. 2.

Protiromský pogrom v Prlově-Dvůřkách, během něhož byla skupinou výrostků zavražděna osmašedesátiletá Rozina Ištvánová-Danielová, zatímco její dcera Anna utrpěla vážná zranění.

1959, 3.–6. 2.

Národní výbory provedly za asistence místních složek SNB celostátní soupis, jímž bylo podchyceno na 46 500 kočovných a polousedlých osob. Této jednorázové akci se vyhnulo odhadem 1 000 romských a 1 600 „světských“ kočovníků. V českých zemích bylo sepsáno celkem 16 944 osob, z toho 3 332 mužů, 3 182 žen a 9 430 dětí.

Míla Doleželová, Cikánská žena s dětmi a kočkou, MRK

1989, 3. 2.

Usnesení ÚV KSČ ke Zprávě o stavu řešení problematiky romského obyvatelstva v ČSSR, které je posledním stranickým dokumentem pro další politický postup, kladoucím důraz na sebeuvědomování, sociální a kulturní vzestup a na společenskou integraci Romů.

1993, 3. 2.

Vznik občanského sdružení Nadace Mosty, které roku 1996 změnilo název na R-Mosty. Tato nezisková organizace poskytuje profesionální pomoc osobám ohroženým sociálním vyloučením a věnuje se zejména práci s romskou komunitou.

1999, 3.–4. 2.

V Jihlavě proběhla přehlídka filmů s romskou tematikou, kterou uspořádala místní organizace Unie svobody ve spolupráci se Společností přátel Homini, Okresním muzeem v Kroměříži a Městským kulturním střediskem v Tišnově.

1992, 4. 2.

Na programu ČT 1 vysílala Čs. televize poprvé magazín Romale, který připravovala Nadace dr. Rajko Djuriće spolu s Nadací na obnovu a rozvoj tradičních hodnot Romů Dženo. Televizní magazín byl vysílán střídavě jako týdeník nebo čtrnáctideník do roku 2000, kdy byl zčásti převeden do multikulturního pořadu Velký vůz a zčásti nahrazen pořadem Amare Roma, které oba seznamovaly posluchače s romskou historií, jazykem a kulturou.

1939, 5. 2.

Petice obecních orgánů ve Svatobořicích, které se domáhaly vyřešení vleklého sporu o domovskou příslušnost obyvatel tamní romské osady; požadavek byl adresován předsednictvu vlády a poskytl podnět k vydání zákazu kočování.

1993, 5. 2.

Romští aktivisté pod vedením Jana Rusenka předali Václavu Klausovi petici, která poukazovala na složitou situaci Romů v nových společensko-politických souvislostech a mj. požadovala, aby vláda účinně čelila projevům rasové nesnášenlivosti a zajistila příslušníkům romské menšiny ochranu především před útoky skinheadů. Předseda vlády svolal po pěti dnech mimořádnou poradu zodpovědných ministrů, jejímž výsledkem bylo vládní usnesení č. 67/1993 s názvem Ke zprávě o romské problematice.

1792, 6. 2. Dvorská kancelář nařídila pokračovat v usazování tolerovaných romských rodin na státních stanicích, kdežto rodiny všech ostatních Romů, pokud se nezdržovaly na Moravě a ve Slezsku alespoň deset roků, byly odtud bez ohledu vyhošťovány zpátky do Uher.

1792, 6. 2.

Dvorská kancelář nařídila pokračovat v usazování tolerovaných romských rodin na státních stanicích, kdežto rodiny všech ostatních Romů, pokud se nezdržovaly na Moravě a ve Slezsku alespoň deset roků, byly odtud bez ohledu vyhošťovány zpátky do Uher.

1797, 6. 2.

Dekret císaře Františka I. opakovaně ohlašoval, že Romové, kteří meškali v zemi déle než deset let, měli být nadále usazováni jako domkáři nebo podruzi, a to vždy po jedné rodině na jednom panství a podle možnosti v místech, kde se nacházel nejen vrchnostenský, ale také farní úřad, případně též škola. Téhož data nařídila dvorská kancelář pokračovat v usazování tolerovaných romských rodin na státních stanicích, kdežto rodiny ostatních Romů, pokud se nezdržovaly na Moravě a ve Slezsku alespoň deset roků, byly odtud bez ohledu odstrkovány zpátky do Uher.

1946, 6. 2.

Vyhláška „o přílivu cikánů ze Slovenska“, kterou vydalo moravské ředitelství Národní bezpečnosti spolu se ZNV v Brně.

1947, 6. 2.

Když se Ústřední plánovací komise potýkala s úkolem, jak zajistit pro cihelny, šterkovny a kamenolomy potřebné tam pracovní síly, navrhovalo ministerstvo vnitra zřídit v blízkosti uvedených provozů pracovní tábory a do těch koncentrovat kočovné a kriminální Romy. Návrh narazil na zamítavá stanoviska ostatních vládních resortů, takže nebyl uveden do praxe.

1960, 7. 2.

Vernisáž výstavy Míly Doleželové ve foyeru pražského Divadla na Vinohradech. Umělkyně, ovlivněná expresivní mexickou malbou, tu představila portréty a figurální scény ze života Romů, s nimiž se setkávala v okolí svého karlínského ateliéru a které důvěrně poznala zejména při návštěvách romských osad na východním Slovensku. Během jednoho desetiletí vytvořila rozsáhlý soubor asi 600 prací od menších studií až po monumentální plátna. Zemřela roku 1993 a svou pozůstalost odkázala jihlavským dominikánům.

1671, 9. 2.

Jeden z prvních zápisů v moravských matrikách o křtu romského dítěte Marie v Ivančicích, dcery vajdy Januše a jeho ženy Roziny.

1990, 9. 2.

Federální shromáždění ČSFR přijalo Listinu základních práv a svobod a v souvislosti s ní byla deklarována romská národnost.

1956, 10. 2.

V Bruntálu se narodila ve smíšené romsko-české rodině zpěvačka a sbormistryně Ida Kelarová, roz. Bittová. Od roku 1975 byla člen-

Míla Doleželová, V cikánské vesnici, Muzeum romské kultury.

kou brněnského Divadla na provázku, v letech 1982–1995 koncertovala a učila romským písním a jejich podání ve Walesu, Dánsku, Norsku a znovu ve Walesu. Po návratu do ČR založila v Bystrém na Českomoravské vrchovině Školu pro lidský hlas a organizovala mezinárodní workshopy, multietnické projekty a romský festival Gypsy Celebration Hartmanice. V roce 1999 vytvořila s Desideriem Duždou skupinu Romano Rat, s níž vystupuje na festivalech a v klubech doma i v zahraničí.

1993, 10. 2.

Porada, kterou inicioval premiér Václav Klaus s ohledem na rostoucí intoleranci veřejnosti vůči Romům. Vláda ČR uložila pak ministroví práce a sociálních věcí vypracovat situační zprávu o romské menšině a ministroví vnitra opatření čelící projevům rasového násilí a zřídit poradenskou službu k získání státního občanství.

1923, 11. 2.

Vrchní strážmistr František Muzikář zavedl u četnické stanice v Kuřimi evidenci „pohybu cikánů, potulných tlup a jednotlivých škodlivců“ pro celé území Moravy. Podle kuřimských zkušeností zavedly podobné evidence v Čechách četnické stanice ve Vysokém Mýtě a v Březnici, ve Slezsku pak četnická stanice v Opavě.

1921, 15. 2.

Při sčítání lidu bylo v Československu evidováno 8 028 Romů, z nichž připadalo 34 na Čechy a 27 na Moravu a Slezsko. Evidence byla krajně neúplná, poněvadž sčítací komisaři romštinu za obcovací řeč nepovažovali a etnickou příslušnost zjišťovaných osob uváděli jen zcela výjimečně.

1998, 15. 2.

Tři skinheadi ve Vrchlabí přepadli a uráželi Helenu Biháriovou, po krátkém pronásledování ji porazili na zem, zkopali a nakonec hodili do Labe, odkud byla nešťastnice po dvou dnech vytažena utonulá. Ve stejném roce 17. 5. zaútočila skupina podnapilých skinheadů v Orlově-Lutyni na několik Romů, kteří se před nimi rozprchli; otec šesti dětí Milan Lacko byl však pronásledovatelé dostižen a zmlácen natolik, že zůstal ležet v bezvědomí na silnici a tam jej usmrtily dva po sobě projíždějící automobily.

1792, 17. 2. a 15. 3.

Císařské dekrety Leopolda II. nařizovaly sepisovat tolerované Romy

a na základě toho pak způsobily romské mladíky odvádět k vojsku a romské dívky přidržovat ke službě.

2009, 17. 2.

Primátorka Chomutova Ivana Řápková dala neplatičům nájemného, mezi nimiž převažovali Romové, zabavovat nejprve část jejich příjmu vypláceného na sociálních dávkách v hmotné nouzi; později byly exekuce uvalovány mimo úřad magistrátu na movitý majetek dlužníků.

1991, 21.–23. 2.

Obyvatelé Klatov uspořádali na rodinu tamních romských usedlíků pogrom, během něhož byl ubit k smrti Emil Bendík. Téhož roku padly rasovému násilí za oběť další tři Romové: 10. 8. hodili skinheadi do místnosti Klubu romské iniciativy v Hradci Králové cihlu, která zranila Josefa Sztojku tak těžce, že utrpěnému zranění na místě podlehl; 28. 8. byl v parku v Jičíněvsí skinheadem brutálně napaden a zabít sedmiletý Radek Rudolf; 11. 10. zmlátila skupina skinheadů v Čerčanech otce pětičlenné rodiny Juraje Šarkoziho a toho po několika hodinách našli místní občané v křovi mrtvého.

1924, 23. 2.

Zemská správa politická v Praze sestavila abecední seznam Romů, kteří domovský příslušeli do obcí v Čechách. Na doporučení ministerstva vnitra byly podobné evidence založeny také v ostatních zemích ČSR.

1943, 24. 2.

Káranec donucovací pracovní v Brně Jan Danihel uprchl z kamenolomu v Olšovci a po útěku se skrýval v rodném Hluku. Tam však byl vypátrán četnickou hlídkou, která třicetiletého Roma při pronásledování zastřelila.

1990, 24. 2.

Konání ustavujícího sjezdu krajně pravicového Sdružení pro republiku – Republikánské strany Československa, která využívala protiromských nálad ve společnosti a vezla se mj. i za to na vlně pochybné popularity. Miroslav Sládek, předseda strany a šéfredaktor jejího týdeníku Republika, šokoval zejména rasistickým výrokem, který prý zaslechl kdesi mezi občany; milerád ho uplatnil, když mu k tomu nabídla příležitost parlamentní diskuse o chystaném snížení trestní odpovědnosti: „Cikáni by měli být trestně odpovědní již od narození, neboť to je jejich největší zločin.“

Ctibor Nečas

Pal o Rom the pal e phuri Jožaňa

(3. kotor)

E kraľovna diňa te vičinel le kraľis the le princos. Sodujdzene pre leste čak dikhenas. „Tu kames te visastarel la princezna,“ asabnaha phend’a o kraľis, „no, te imar phend’am, hoj ko kada dokazinla, ta chudela ajci somnakaj keci korkoro vazinel, ta mušinas o lav te l’ikerel.“ Avka gele savore pal e princezna. Čori, dičholas igen namištes. Sar pre late dikhle, andro roviben lenge džalas, aľe ul’ikerde pes. Nakamle lake te kerel mek bareder dukh. O princos la obchudľa a chudľa te vakerel: „Kadaj o Rom tutar kamel vareso te phučel. Te aveha hodno, ta leske odphen.“ „Aľe elas mište, te paš oda adaj ňiko naelas,“ phend’a o Rom.

Avka savore, so pašal princezna kernas, odgele a o Rom chudľa la princeznatar te phučkerel. Savi lakeri inaška hiňi kija late nekfeder, či pal lende phiren varesave aver džuvľija vaj murša. E princezna nadžanelas. Paľis latar phučľa, či odoj naavľa varesavi phureder gori. „Me la nadikhľom, aľe mire inaški la adaj dikhle, vakerlas mira ešebnonaha inaškaha, la komtesaha. Sakoneske vakerlas, hoj oda lakeri famel’ija pal e baba.“ Le romeske maj dogeľa, so pes ačhiľa. „Mindig adaj naavľa e gori, e princezna has sast’i, hoj hat, a sar odgeľa, ta nasvaľiľa, hin man čačo?“ phučľa lendar. „Avka ehin,“ odphend’a leske o princos. „Som bizutno, hoj kodi gori la princezna pokerďa.“ Savore pre leste dikhe-

nas, aľe naachaľonas, so pes ačhiľa. Avka lenge o Rom avri phend’a, s’oda ehin, te varekas pokeren.

„Kada pes ačhiľa ki amende andro gav jekha terňa gorake. Nahas lake aňi tranda berš a has la duj cikne čhavore. E gori ňisostar ňič nasvaľiľa, preačhiľa lake te šmakinel te chal a tel o jakha šuťolas. Ačhiľa ajsi slabo, hoj nabirinlas aňi te phirel.“ E kraľis, e kraľovna the o princos pre leste čak dikhenas. „Sem kada pes ačhiľa amara princeznake, sa avka, sar tu vakeres,“ phend’a o princos. O Rom vakerlas odijader: „Avka lakero rom laha pophird’a pal savore dochtora, aľe ňiko lake nadžanlas te žutinel.“ „Savoro, so vakeres,“ phend’a o kraľis, „bešel pre amari princezna.“ „Kola gora, avka sar the la princezna, vareko pokerďa,“ phend’a o Rom, „paľis lakere romeske avľa pre god’i, hoj andre aver gav amendar bešel e romňi, e phuri Jožaňa. Joj sast’arel le manušen le drabencana. Zaprahinďa le grajen andro verdan a geľa pal late. E romňi sar te les užardahas. O gadžo avľa kija late a chudľa te vakerel, so pes ačhiľa leskera romňake. „Mištes,“ phend’a e phuri Jožaňa, „imar tut užaravas, calo gav vakerel pal oda, savi bibacht pre tumende peľa. Lav peha o draba a džas.“ So čak avľa ki e gori a predikhľa la, maj prindžard’a, hoj hiňi pokerďi. Maj lake kerďa jekhengero paňi a diňa les lake te vipijel. Paľis latar chudľa te phučkerel, ko odoj phirel, avka sar me phučhavas tumendar a prerodľa calo kher.

Hazďľa o duchni, o perňici, o mat-raca, až ačhile o had’i čuča. Andre lakero had’os has lakere bala, e khangľi, o phusa the kast. Sar šuťonas o phusa the o kast, avka polokes šuťolas e gori. Lakero rom the o čhave čak dikhenas, so e romňi kerel. Paľis chudľa te vakerel, aľe anglal peske terďiľa paš la gorakero šero. „Phagerav o pokeriben, sar avľa, avka mi odžal a imar šoha ňikaskete na ubližinel. A koda, ko tut diňa te pokerel, mi el bibachtalo calo dživipen,“ a pomodlinďa pes. Mek jekhvar predikhle calo kher a sa, so arakhle tel o matraca the tel o prahos, zlabarde. Naľikerďa aňi jekh kurko a la gorake has o but feder. Imar chudľa te chal a e zor lake polokes visaľolas pale. O gadžo nadžanľa, sar la romňa te paľikerel, aľe e romňi ňič nakamelas. Avka narakinďa andro verdan chaben a ligend’a les la romňake.“

O kraľis the e kraľovna čak šunenas, so o Rom vakerel. „Te kada savoro čačipen, ta mušinas mindar vaš e romňi te džal,“ phend’a o princos, „laha e hentova le nekfeder grajenca a maj tajsa džaha vaš lake.“ Sar o princos phend’a, avka kerde. O Rom avľa pal e phuri Jožaňa a rozphend’a lake sa, so pes ačhiľa la princeznake. „Mište,“ phend’a e phuri, „lav peske varesave draba a šaj džas.“ Bešte andre hentova a mukhle pes andro dis. Adaj len savore imar užarnas. Ile la romňa pal e princezna. Joj la mištes predikhľa a ča kerlas le šereha. Has šuki, slabo, sar phirlas, ta čak

la chudenas. „No, te la mukhľanas avka mek jekh duj kurke, ta imar namušind’a te el maškar amende.“

E romňi, bar te avľa ajso baro drom a has zuňimen, maj chudľa la princezna te sast’arel. Kerďa lake jakhengero paňi a diňa lake te vipijel. O kraľis the e kraľovna čak dikhenas. E phuri Jožaňa prindžard’a, hoj pes pal e princezna igen daran, avka lenge phend’a: „Kada paňi, so akana e princezna vipiľa, sast’arel o jakha. Kola, so la pokerďa, mušinde te el igen zorale the nalačhe jakha. Akana sa prerodaha andro kher, kaj e princezna sovel.“ Avka odoj sa rozkidle, andro had’os arakhle o phusa the o kast, e kangľi le princeznakere balenca a tel o pindre la has parno ratvalo patavo. E romňi chudľa te vakerel: „Sar šuťonas o phusa the o khist, avka šuťolas the e princezna a o ratvalo patavo odoj thode, hoj pes te trapinel so nekbuter. La princezna pokerďa koda, so the la gora andal amaro gav. Akana mušinas sa te zlabarel a te vipratinel o kher.“ Terďiľa paš e princezna, čhind’a pre late the pre peste kerestos. „Phagerav o pokeriben, kaj imar šoha ňikaskete naubližinel a koda, so diňa la princezna te pokerel, mi el calo dživipen bibachtalo, kaj te naprindžarel s’oda ehin lačhipen.“ Pal kala lava dine sa te zlabarel, the o had’os, so upre e princezna sovlas.

Paľis pes e phuri Jožaňa polokes la princeznatar aňi načalaďa. Aľe na čak joj, savore užarnas, sar ela la princeznake. Chvala Devleske

lake has d’ives so d’ives feder. Chudľa pale te chal a polokes lake visaľiľa e zor. Savore has igen bachtale, hoj pes olestar dochudľa, čak lakeri nekbareder inaška, e komtesa, pes ňikhaj nasikhavlas. Peľa pre late e bibacht, sar e romňi žičind’a. Joj oda has, ko diňa la princezna te pokerel. Igen lake zavidzinlas, hoj hiňi bachtal’i, hoj peske iľa le princos a hoj pes rado dikhen. O kraľis sar pes dodžanľa, so kerďa, diňa la le rikonenca te tradel avri andal o dis.

Naľikerďa aňi jekh čhon a e princezna pes savorestar visast’iľa, has ajsi sar angomis. Sast’i, zoraľi, the bachtal’i. O princos nadžanelas, sar te paľikerel le Romeske the la romňake, la phura Jožaňake. Savore la Jožaňa mangelas, hoj te ačhel lenca andro dis, aľe joj nakamelas. Cirdelas la khere andro peskero kheroro ki o draba. Aľe aňi pro Rom nabisterde. Igen leske vaš savoro paľikernas, the o kraľis les mangľa, hoj te ačhel pro dis sar leskero radcas. Aľe jov pes imar našťi doužard’a, kana ela khere paš o čhave the paš e romňi. Avka leske the la phura Jožaňake thode love the somnakaj, keci ča rešťiľa andre hentova, so len ligend’a khere.

O Rom, sar avľa khere andre barikaňi hentova, ta calo gav leske avľa pro čudos. Peskera famel’ijake thoda nevo baro kher. Bar te has akana barvalo, sakoneske, ko ke leste avľa, žutinelas. Avka dživnas savore spokojnones a te namule, dži adad’ives dživen. **Andrej Giňa**

O Romovi a staré Jožaně

(3. závěrečná část)

Královna se na něj dívala s nedůvěrou, ale dala zavolat krále a prince. Ti se taky divili. „Ty že bys chtěl princeznu vyléčit?“ řekl mu král se smíchem, „ale budiž, když už jsme jednou slíbili, že tomu, kdo to dokáže, dáme tolik zlata kolik sám váží, musíme slovo dodržet.“ Všichni pak šli do princeznina pokoje. Chudinka, vypadala opravdu špatně. Bylo jim do pláče, když ji tak viděli, ale udrželi se, aby jí ještě nepřitížili. Princ ji objal a řekl: „Tady ten Cikán se tě chce na něco zeptat, odpověz mu, jestli můžeš.“ „Bude ale lepší, když u toho nebudem nikdo cizí,“ povídá Rom.

Tak všechny služebné, které o princeznu pečovaly, musely z pokoje odejít. Rom se začal princezny ptát, která její služebná je nejhodnější, a jestli za služebními přišli v poslední době na návštěvu nějakí cizí lidé, ženy nebo muži. Princezna si nemohla vzpomenout. „A nebyla tu náhodou nějaká starší žena?“ zeptal se přímo. Najednou si princezna vzpomněla: „Ano, já jsem ji sice neviděla, ale moje služebné ano. Nějaká žena mluvila s mou nejvyšší komornou, komtesou. Ta jim ale pak řekla, že to byl někdo z její rodiny.“ Romovi začínalo docházet, co se asi stalo. „Než se objevila ta stará žena, byla princezna zdravá, je to tak? A když odešla, tak princezna onemocněla, mám pravdu?“ „Tak to bylo,“ odpověděl mu princ. „Jsem si jistý, že ta žena princeznu proklela,“ povídá Rom. Všichni kolem se na něj nechápavě dívali, nerozuměli tomu, co řekl. Rom jim tedy začal vysvětlovat, co to znamená, když na někoho padne kletba.

„Stalo se to u nás ve vesnici jedné mladé selce, nebylo jí ani třicet let, měla dvě malé děti. Z ničeho nic onemocněla, přestalo jí chutnat jíst a úplně se ztrácela před očima. Zeslábla tak, že se ani nepostavila na nohy.“ Král, královna, princ a princezna překvapeně poslouchali. „Přesně to se stalo naší princezně, přesně tak, jak říkáš,“ povídá princ. Rom pokračoval ve vyprávění. „A tak s ní její muž obešel všechny doktory v okolí, ale žádný ji neuměl pomoci.“ „To, co říkáš, sedí přesně na naší princeznu,“ pokýval hlavou král. „Právě proto, že tu selku, stejně jako princeznu, někdo proklel. Pak toho sedláka napadlo, že ve vedlejší vesnici žije stará moudrá Romka, které říkají Jožaňa, a ta umí léčit lidi bylinkama. Hned zapřáhl koně a rozjel se za ní. Už dopředu věděla, o co jde. Sedlák ji začal vyprávět, co se stalo jeho ženě a ona hned na to: „Dobře, však už jsem tě čekala, všude se vypráví o tom, jaké neštěstí vás postihlo. Jen si vezmu svoje koření a jedeme.“ Když mladou ženu prohlédla, hned poznala, že je prokletá. Uvařila čarovnou vodu proti zlým očím a dala jí to vypít. Pak se jí vyptávala, kdo k nim chodí, zrovna tak, jak jsem se ptal já vás. Prohledala celou světnici, odestlala a vyndala peřiny i matrace, až zůstaly jen holé rámy postelí. V posteli selky se našel hřebes s jejími vlasy a taky sláma a seno. „Jak sláma a seno usychaly, tak usychala ona,“ řekla Jožaňa. Sedlák a děti jen překvapeně koukali, co to dělá. Jožaňa se postavila selce u hlavy a začala odříkávat kouzelná slova: „Ruším toto prokletí. Jak přišlo, ať odejde a žádnému už neublíží.“

Ten, kdo tě nechal proklít, ať je za to celý život nešťastný.“ Pak se ještě pomodlili. Pak znovu prohledali dům a všechno, co našli pod matrací a ještě pod prahem, spálili. Netrvalo ani týden a selce bylo o hodně lépe, začala znovu jíst a síla se jí postupně vracela. Sedlák nevěděl, jak má poděkovat, ale Jožaňa nechtěla nic. Tak aspoň naložil plný vůz jídla a odvezl ji ho až domů.“

Všichni pozorně poslouchali, co Rom vyprávěl. „Jestli je to, co říkáš, pravda, musíme hned poslat pro tu ženu,“ povídá princ, „hned zítra zapřahneme do kočáru nejlepší koně a pojedeme za ní.“ Jak princ řekl, tak se stalo. Roma poslali ke staré Jožaně. Vypověděl jí všechno, co se stalo princezně. „Dobře,“ řekla, „vezmu si jen nějaké koření a můžeme jet.“ Nasedli do kočáru a vydali se zpět na zámek, kde už na ně všichni netrpělivě čekali. Princ je odvedl rovnou k princezně. Stará Jožaňa ji dobře prohlédla a jen vrtěla hlavou. Princezna byla vyhublá, slabá, když chtěla vstát, museli ji podpírat. „No, kdybyste ji nechali bez pomoci ještě další týden nebo dva, nemusela už být mezi námi.“

Jožaňa na nic nečekala, i když byla po dlouhé cestě unavená, hned začala princeznu léčit. Udělala jí čarovnou vodu proti zlým očím a dala jí to vypít. Král s královnou všechno pozorovali a Jožaňa na nich viděla, že mají velký strach. Proto jim řekla: „Ta voda, kterou jsem dala princezně vypít, uzdravuje oči. Protože ten, kdo někoho dokáže proklít, musí mít moc silné a zlé oči. Teď prohledáme celou místnost, kde princezna spí.“ Všechno rozebírali a v posteli našli slámu a seno, hřebes s princezniný-

mi vlasy a v nohách postele ještě bílý krvavý šátek. Stará žena jim všechno vysvětlila: „Jak usychá sláma a seno, tak usychá i princezna. A ten krvavý šátek tam dali proto, aby se co nejvíc trápila. Princeznu proklela stejná žena, která proklela selku z naší vesnice. Musíme všechno spálit a uklidit celý pokoj.“ Potom se postavila k princezně, udělala nad ní i nad sebou kříž a pronesla čarovná slova: „Ruším toto prokletí, ať už nikomu neublíží, a ten kdo nechal princeznu proklít, až je celý život nešťastný, ať už nepozná žádné dobro.“ Poté nechali všechno spálit, dokonce i postel, na které princezna spala.

V následujících dnech se stará Jožaňa od princezny nehнула na krok. Ale nejen ona, všichni netrpělivě čekali, jak jí bude. Král, královna a princ k ní chodili každou chvíli. Díky Bohu, princezně bylo každým dnem lépe. Začala zase jíst a pomalu se jí vracela síla. Všichni byli moc šťastní, že se princezna uzdravuje, jen její nejvyšší komorná, komtesa, se už nikdy neukázala. Padlo na ni neštěstí, tak jak Jožaňa předpověděla. Byla to totiž komte-

sa, kdo nechal princeznu proklít. Závíděla jí štěstí, svatbu s princem a to, že se mají rádi. Když se prozradila, králi na ni poslal svoje psy a ti ji vyhnali ze zámku kdovíkam.

Za měsíc se princezna docela uzdravila. Byla taková jako předtím, zdravá, silná a šťastná. Král nevěděl, jak by Romovi a staré Jožaně poděkoval. Všichni Jožanu prosili, aby s nimi zůstala na zámku, ale ona nechtěla. Svou práci už splnila a táhlo ji to domů, do jejího doměčku a k bylinám. Ani na Roma nezapomněli, král ho dokonce požádal, aby zůstal na zámku jako jeho rádce. Ale kdepak, ten už se nemohl dočkat, až bude se svou ženou a dětmi. Tak jim naložili na vůz hromadu peněz a zlata, co se do něj vešlo a odvezli je oba domů.

Když Rom přijel domů v královském kočáře, celá vesnice byla vzhůru nohama. Postavil si velký nový dům a žil si spokojeně. Ale i když byl teď bohatý, každému, kdo za ním přišel, rád pomohl. A tak si všichni dobře žili a jestli neumřeli, žijí dodnes.

Andrej Giňa

Přeložila Martina Vyziblová

Daniel Kováč, Král, řezba v siporexu s polychromií, MRK

Daniel Kováč, Královna, řezba v siporexu s polychromií, MRK

KONKURZ NA ŠÉFREDAKTORA ROMANO HANGOS!

POŽADAVKY

VŠ na úrovni magistra, nebo student oboru žurnalistika s předpokladem reálného dokončení oboru. Znalost romského jazyka a prostředí výhodou.

NÁPLŇ PRÁCE

šéfredaktor zajišťuje obsah celého čísla, spolupracuje s externími redaktory a s grafikem.

Životopisy a motivační dopisy zasílejte IHNED, nejpozději však do 30. dubna 2014 na e-mail: holomkova@srnm.cz nebo na pošt. adresu: Společenství Romů na Moravě, Bratislavská 65a, 602 00 Brno.

Vybraní uchazeči budou pozváni k pohovoru.

Muzeum romské kultury

Bratislavská 67, 602 00 Brno, tel.: 545 571 798

e-mail: media@rommuz.cz, www.rommuz.cz

MHD: tram. 2, 4, 11, zast. Tkalcovská, tram. 3, 5, 9, zast. Dětská nemocnice

Program na květen 2014

OTEVÍRACÍ DOBA V NEDĚLI PRODLOUŽENA DO 18⁰⁰ (poslední vstup v 17¹⁵)

FILMOVÝ ČTVRTEK

V MORAVSKÉ ZEMSKÉ KNIHOVNĚ

Premiéra unikátního dokumentu z dílny Muzea romské kultury **SVĚT BEZ HRANIC. ROMOVÉ A SPORT** doprovází stejnojmennou výstavu. Představuje mozaiku příběhů sportovních osobností, historii klubů a jednotlivých disciplín i osobní úspěchy a zklamání. Svět bez hranic. Romové a sport, Česká republika, 2014. **Místo konání:** Moravská zemská knihovna, Kounicova 65a, Brno.

BRNĚNSKÁ MUZEJNÍ NOC

Po celou dobu trvání muzejní noci je volný vstup do výstav i stálé expozice. 17. 5. v 18.00 hod.

VÝSTAVY

Svět bez hranic. Romové a sport

Výjimečné osobnosti. Silné příběhy. Překonané překážky i bolest. / 2. p.

Cikánský mýtus

Autentická vyobrazení v protikladu k romantizujícím stereotypům o Romech. / Přednáškový sál

Fotografický ateliér

Vyfoťte se v kostýmech v našem ateliéru a soutěžte na facebooku o nejlepší foto! / Dětský ateliér 18.00–23.00 hod.

Živá knihovna s romskými sportovci

Lidé jsou knihy! Přijďte si poslechnout příběhy úspěšných romských sportovců. / Knihovna 19.00–20.30 hod.

Dance the yard

Taneční vystoupení street dance skupiny Dance the yard. / Přednáškový sál 19.00–20.30 hod.

Le Čhavendar

Koncert rokycanské romské kapely Le Čhavendar, která právě připravuje novou desku. / Dvůr 20.30, 21.30 hod

STÁLÁ EXPOZICE

Příběh Romů. Přijďte odhalit příběh Romů a jejich kultury na pozadí světových dějin od počátků po současnost.

Otevírací doba • po a so zavřeno • út–pá 10–18, poslední vstup 17¹⁵ • ne 10–18, poslední vstup 17¹⁵

ROMSKÝ VZDĚLÁVACÍ FOND STIPENDIJNÍ PROGRAM

ROMSKÝ PAMĚTNÍ UNIVERZITNÍ STIPENDIJNÍ PROGRAM (RMUSP)

Akademický rok 2014–2015

Stipendijní program Romského vzdělávacího fondu (REF SP) vyhlašuje každoroční stipendijní cyklus Romského pamětního univerzitního stipendijního programu (RMUSP). RMUSP nabízí v otevřené akademické soutěži stipendium romským studentům, kteří jsou občany nebo mají trvalý pobyt v Albánii, Bosně a Hercegovině, Bulharsku, Chorvatsku, České republice, Maďarsku, Kosovu, Makedonii, Černé Hoře, Rumunsku, Srbsku, Slovensku a Turecku.

FÁZE ŽÁDOSTI A TERMÍNY UZÁVĚREK

Aby mohl být žadatel posuzován v rámci stipendijní soutěže v akademickém roce 2014–2015, musí žadatel dodržet termíny uzávěrek Programu – fáze jedna – uzávěrka(y) pro podání žádosti pro danou zemi a schéma, a fáze dvě – uzávěrka pro podání potvrzení o studiu, a případně potvrzení o výši školního, jak je detailně popsáno níže.

Fáze jedna – Podání žádosti

- Uzávěrka pro Albánii, Bosnu a Hercegovinu, Bulharsko, Chorvatsko, Českou republiku, Maďarsko a Kosovo: **26. května 2014;**
- Uzávěrka pro Makedonii, Černou Horu, Rumunsko, Srbsko, Slovensko a Turecko: **30. května 2014.**

Fáze dvě – Podání oficiálního potvrzení o studiu

- Uzávěrka: **do 15. října 2014.**

Oficiální potvrzení o studiu a potvrzení o výši školního (pokud je požadováno) musí být naskenováno a nahrazeno jako příloha do online formuláře žádosti (OAF).

DŮLEŽITÉ

Osoby, které mají zájem žádat o stipendijní podporu RMUSP na akademický rok 2014–2015, si musí přečíst kompletní instrukce, jež jsou dostupné ve všech národních jazycích Programu a pro všechna stipendijní schémata REF.

Instrukce a pokyny pro jednotlivé stipendijní programy naleznete na stránkách REF:

nebo naskenujte QR kód níže:

Pro více informací kontaktujte národní koordinátorku programu Ivu Hlaváčkovou: ihlavackova@ref.org nebo na tel.: +420 604 132 897.

Střední odborná škola managementu a práva, s.r.o.

se sídlem Macharova 1376, Kolín V., 280 02
odloučené pracoviště: Vranovská 17, Brno 614 00

Ve školním roce 2014/2015 nabízíme čtyřleté maturitní obory, ve kterých můžeš uspět i ty!!

75-31-M/01

Předškolní a mimoškolní pedagogika

75-41-M/01

Sociální činnost

68-43-M/01

Veřejnosprávní činnost

Možnost dálkového studia v těchto studijních oborech:
(varianta zkrácené verze)

75-31-M/01

Předškolní a mimoškolní pedagogika

75-41-M/01

Sociální činnost

NÁBOR STÁLE POKRAČUJE - přijímáme bez přijímacích

Kontaktní osoba:

David Ščuka, manager školy
tel. +420 607 824 664

www.sosmap.cz

Adresa:

Střední odborná škola managementu a práva, s.r.o.
odloučené pracoviště: Vranovská 17, Brno 614 00

Předplatné Romano hangos

příjmení, jméno:
název organizace:
adresa, PSČ:
e-mail: telefon:
počet objednaných výtisků:
způsob platby: ☐ hotově ☐ složenkou
☐ bankovním převodem bez faktury; variabilní symbol:
☐ bankovním převodem na fakturu

vyplněný formulář zašlete na adresu:

Romano hangos, Bratislavská 65a, Brno 602 00.

Komerční banka Brno-město; číslo účtu: 27-488570217/0100

cena předplatného pro rok 2014 je 280 Kč

Vydávání Romano hangos podporuje Ministerstvo kultury České republiky

Adresa redakce Romano hangos a Společenství Romů na Moravě

**Bratislavská 65a, Brno 602 00
tel.: 545 246 673 www.srnm.cz
číslo účtu: 27-488570217/0100**

SRNM HLEDÁ

samostatného sociálního pracovníka do terénních služeb v Brně.

Požadujeme VŠ, VOŠ soc. směru, trestní bezúhonnost; praxe výhodou! Nástup od dubna, smlouva na HPP do konce roku (předpoklad obnovení smlouvy).

Životopisy a motivační dopisy zasílejte na adresu srnm@srnm.cz. Vybraní uchazeči budou kontaktováni a přizváni k pohovoru.